

ЛУГАНСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

ІМ. О. М. ГОРЬКОГО

КАЛЕНДАР ЗНАМЕННИХ ДАТ

ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

2019 РІК

м. Старобільськ

2018

ПЕРЕДМОВА

Луганська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. М. Горького щорічно видає покажчик до пам'ятних дат та ювілеїв в Луганській області. Покажчик має на меті допомогти пропагандистам, лекторам, культурно-освітнім працівникам в доборі та пропаганді матеріалів, які мають відношення до найважливіших подій в політичному, історичному та культурному житті Луганщини.

ПАМ'ЯТНІ ДАТИ ТА ЮВІЛЕЇ У 2019 РОЦІ

Січень

- 4** 145 років від дня народження Дорошенка (Дорошевича) Олександра Михайловича (1874-1950), українського актора, Героя Праці (1932), уродженця м. Луганськ.
- 10** 95 років від дня народження Ямкового Андрія Андрійовича (1924-2016), відомого історика-краєзнавця, члена Національної спілки журналістів України, Почесного громадянина м. Алчевська.
- 12** 90 років від дня народження Мащенка Миколи Павловича (1929-2013), кінорежисера, заслуженого діяча мистецтв України (1973), народного артиста УРСР (1983), академіка Академії мистецтв України (1996), академіка телевізійної академії України (1996), лауреата Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка, уродженця с. Мілуватка Сватівського р-ну Луганської обл.
- 14** 25 років від дня, коли на вулицях Луганська з'явився перший український трамвай, – ЛТ-10 виробничого об'єднання „Луганськтепловоз” (1994).
- 16** 20 років від дня, коли на території КСП „Заріччя” Білокуракинського району створено екологічний заповідник „Лісова перлина” площею три тисячі гектарів, що допоможе зберегти унікальні для східної України ландшафти, рослинний та тваринний світ (1999).
- 19** 105 років від дня народження Савича (Лук'яненка) Івана Савича (1914-2000), журналіста, вчителя, письменника, члена НСПУ (1959), учасника Другої світової війни, Почесного громадянина м. Старобільська.

Лютий

- 8** 75 років від дня загибелі Черкаського Юрія Ароновича (1912-1944), поета, журналіста, перекладача, уродженця м. Луганська.
- 12** 20 років від дня, коли почав працювати Луганський обласний дециметровий канал, завдяки створенню якого збільшився власний обсяг телемовлення обласної державної телерадіокомпанії та значно розширилась сфера розповсюдження інформаційної продукції загальнонаціональних телеканалів на території області (1999).
- 21** 155 років від дня народження Лутугіна Леоніда Івановича (1864-1915), вченого-геолога, який розробив унікальну систему геологічного картографування

Донецького басейну за що був нагороджений великою золотою медаллю на міжнародній виставці в Турині (1911).

- 23 80 років від дня народження Малахути Миколи Даниловича (1939), письменника, журналіста і видавця, члена НСПУ (1970), лауреата премії імені Григорія Сковороди, головного редактора видавництва „Книжковий світ”, головного редактора та видавця газет „Літературна газета” та „Луганський край”.
- 23 100 років від дня народження Ковальова Федора Власовича (1919-1988), художника-живописця, графіка, мистецтвознавця, члена НСХУ.
- 24 60 років від дня народження Горянського Володимира Вікторовича (1959) українського актора, заслуженого артиста України (1998), уродженця м. Кадіївка (м. Стаханов) Луганської обл.
- 25 95 років від дня народження Подова Володимира Івановича (1924), історика, краєзнавця, директора Луганського регіонального науково-дослідного центру з проблем історії Донбасу.

Березень

- 4 80 років від дня народження Єненка Юрія Олексійовича (1939-2000), вченого, лікаря, письменника, громадського діяча, члена НСЖУ, члена НСПУ (1996), засновника і першого редактора журналу „Бахмутський шлях”.
- 8 95 років від дня народження Ахвледіані Вахтанга Георгійовича (1924-1984), художника-живописця, члена НСХУ (1968), заслуженого художника України (1980), члена республіканської художньо-військової ради з монументального живопису, обласної та міської архітектурно-художніх рад та обласної комісії з культурного будівництва (з 1974 р.), який з 1951 по 1963 рр. працював у Луганському обласному товаристві художників, а з 1966 р. – головним художником Луганського художньо – виробничого комбінату.
- 14 100 років від дня народження Рибаса Тараса Михайловича (1919-1977), письменника, члена НСПУ (1956), першого відповідального секретаря Луганської письменницької організації з 1965 по 1977 рр.
- 31 175 років від дня народження Кабалевського Клавдія Єгоровича (1844-1915), генерал – лейтенанта, першого керівника Луганського патронного заводу (нині – Луганського верстатобудівного заводу).

Квітень

- 12 100 років від дня народження Земськова Миколая Миколайовича (1919-2005), доктора медичних наук, професора, завідувача кафедри госпітальної хірургії Луганського медичного інституту, Почесного професора університету (1995), Почесного громадянина Луганська з жовтня 1980 р.

- 20** 100 років від дня народження Паніча Ігоря Васильовича (1919-1990), художника-живописця, члена НСХУ, заслуженого художника України (1972), лауреата премії ім. Молодої гвардії.
- 23** 105 років від дня народження Горяїнова Василя Георгійовича (1914-1988), письменника, члена НСПУ (1948).
- 28** 60 років від дня народження Писарєва Геннадія Леонідовича (1959), художника монументально-декоративного мистецтва, члена НСХУ.

Травень

- 1** 75 років від дня відкриття музею „Молодої гвардії” у м. Краснодоні.
- 1** 85 років від дня коли в м. Луганську був пущений трамвай. Перший маршрут зв'язав центр міста з залізничним вокзалом.
- 20** 85 років від дня народження Косача Юрія Андрійовича (1934-1989), українського кінознавця, уродженця м. Луганська.
- 20** 65 років від дня народження Смирнова Володимира Вікторовича (1954-1982), чемпіона світу з фехтування на рапірах (1979, 1980, 1982) в особистій першості та 1979, 1981 рр. – в командній першості, бронзового призера чемпіонату світу 1978 р. в командних змаганнях, чемпіона СРСР з фехтування (1977-1979), чемпіона XXII Олімпійських ігор (1980, Москва), заслуженого майстра спорту СРСР, уродженця м. Рубіжне Луганської обл.
- 30** 120 років від дня народження Петруні Степана Пантелемоновича (1899-1988), доктора медичних наук, професора (1964), головного лікаря Луганської обласної лікарні, заслуженого лікаря України (1959), голови Луганської обласної наукової спілки офтальмологів, члена президії Української і Всесоюзної спілки офтальмологів, Почесного громадянина Луганська з листопада 1965 р.

Червень

- 1*** 105 років від дня народження Упеника Миколи Олександровича (1914-1994), українського поета, перекладача, публіциста, учасника Другої світової війни, журналістська діяльність якого пов'язана з газетою „Луганська правда”.
- 1** 70 років від дня народження Тютюнника (Тютюнникова) Миколи Григоровича (1949), письменника-прозаїка, члена НСПУ (1988), лауреата обласної літературної премії ім. Бориса Горбатова (м. Первомайськ).
- 2** 65 років від дня народження Самарцевої (Чепурна) Олександри Антонівни (1954), поетеси, члена НСПУ (1993).
- 29** 80 років від дня народження Греся Віктора Степановича (1939), українського кінорежисера, заслуженого діяча мистецтв УРСР (1982), народного артиста України (2000), члена національної Спілки кінематографістів України, уродженця м. Красний Луч Луганської обл.

Липень

- 16 105 років від дня народження Мазалова Петра Савелійовича (1914-1996), журналіста, члена НСЖУ, заслуженого журналіста України. Працював у засобах масової інформації: власним кореспондентом газети „Прапор перемоги”, редактором Краснолуцької газети, головою обласного комітету по телебаченню і радіомовленню, заступником редактора газети „Луганская правда”.
- 19 95 років від дня народження Кошового Віктора Івановича (1924-2006), художника-живописця, члена НСХУ (1960).

Серпень

- 2 65 років від дня народження Біліводи (Шевченка) Петра Миколайовича (1954-1997), журналіста, поета, члена НСПУ (1999 – посмертно).
- 7 95 років від дня народження Світличного Івана Михайловича (1924-2014), письменника, поета, члена НСПУ (1967), Почесного громадянина м. Старобільськ.
- 16 50 років від дня народження Коробчинського Ігоря Олексійовича (1969), заслуженого майстра спорту СРСР зі спортивної гімнастики, абсолютного чемпіона світу (1989), шестикратного чемпіона світу з окремих видів, чемпіона XXV Олімпійських ігор (1992, Барселона), бронзового призера XXVI Олімпійських ігор (1996, Атланта), міжнародного арбітра, абсолютного чемпіона Європи (1989, 1992), уродженця м. Антрацит Луганської обл. Почесний громадянин м. Луганська з вересня 1992р.
- 23 45 років від дня народження Жадана Сергія Вікторовича (1974), відомого поета, прозаїка, перекладача, переможця конкурсів „Книга року Бі-бі-сі 2006”, „Київські Лаври-2007”, віце-президента Асоціації українських письменників (2000), уродженця м. Старобільська Луганської обл.
- 24 20 років від часу відкриття пам’ятника видатному українському письменнику Григору Тютюннику у с. Щотове Антрацитівського р-ну Луганської обл.

Вересень

- 1 20 років від дня відкриття нового навчального корпусу Луганського медичного університету (1999).
- 12 110 років від дня народження Вайнреба Володимира Марковича (1909-1975), художника-живописця та графіка, члена НСХУ.
- 12 65 років від дня відкриття пам’ятника „Клятва” героям-молодогвардійцям у м. Краснодоні (скульптори – Агібалов В. І., Мухін В. І., Федченко В. Х.)

- 16** 105 років від дня народження Мухіна Віктора Івановича (1914-1977), скульптора, члена НСХУ, заслуженого діяча мистецтв України (1956), лауреата Державної премії України ім. Тараса Шевченка (1973).
- 17** 105 років від дня народження Упеніка Миколи Олександровича (1914-1994), українського поета, журналіста, учасника Другої світової війни.
- 17** 95 років від дня народження Пастуха Богдана Васильовича (1924-2008), краєзнавця, засновника у Луганську обласного товариства «Просвіта» ім. Т. Г. Шевченка, ініціатор створення музею Б. Д. Грінченка в с. Олексіївка Перевальського району Луганської області.
- 20** 90 років від дня народження Світличного Івана Олексійовича (1929-1992), українського поета, літературознавця, критика, правозахисника, лауреата Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка (1994), премії ім. Василя Стуса (1989), премії Українського ПЕН-клубу (1990), уродженця с. Половинкине Старобільського району Луганської області.
- 20** 95 років від дня народження Кльонова Павла Микитовича (1924-2014), актора, народного артиста України (1973), творче життя якого з 1965 р. пов'язане з Луганським обласним українським музично-драматичним театром.
- 28** 65 років від дня народження Московченка Володимира Юрійовича (1954), режисера, заслуженого діяча мистецтв України (1996), головного режисера Луганського обласного академічного українського музично-драматичного театру (з 1988 р.).

Жовтень

- 2** 90 років від дня народження Неклюєнка Миколи Павловича (1929-2011), художника-живописця та графіка, члена НСХУ, уродженця с. Литвинівка Луганської обл.
- 3** 210 років від дня народження Кольцова Олексія Васильовича (1809-1842) російського поета, який писав вірші про український народ, збирав українські народні пісні, неодноразово бував на Старобільщині і у Слов'яносербську.
- 5** 95 років від дня народження Ахвледіані Вахтанга Георгійовича (1924-1984), художника-живописця, члена Національної спілки художників України (1968), заслуженого художника України (1980), члена республіканської художньо-військової ради з монументального живопису, обласної та міської архітектурно-художніх рад та обласної комісії з культурного будівництва (з 1974 р.), який з 1951 по 1963 рр. працював у Луганському обласному товаристві художників, а з 1966 р. – головним художником Луганського художньо-виробничого комбінату.
- 28** 70 років від дня народження Онищенка Володимира Івановича (1949), футболіста, нападаючого футбольної команди „Зоря” (1971-1973), заслуженого майстра спорту, срібного призера чемпіонату Європи, чотириразового чемпіона СРСР, володаря кубку кубків європейських країн, бронзового призера XX Олімпійських ігор (1972, Мюнхен)

Листопад

- 7** 85 років від дня народження Титова Владислава Андрійовича (1934-1987), письменника, члена НСПУ (1967), лауреата Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка (1981).
- 15** 70 років від дня народження Семистяги Володимира Федоровича (1949), голови Луганського обласного об'єднання „Просвіта”, головного редактора журналу «Бахмутський шлях», викладача кафедри історії України Луганського НУ імені Тараса Шевченка, заслуженого працівника освіти України (2008), лауреата Всеукраїнської премії імені Івана Огієнка (2016), викладача Національного педагогічного університету імені Драгоманова.

Грудень

- 12** 70 років від дня народження Гречаного Сергія Павловича (1949-2000), художника, члена НСХУ.
- 15** 20 років від часу створення Луганського обласного центру професійної, медичної та соціальної реабілітації інвалідів, з метою адаптації їх до суспільного життя.
- 15** 90 років від дня народження Кізієва Петра Івановича (1929-2009), скульптора, члена НСХУ (1961).
- 16** 90 років від дня народження Орлова Василя Юхимовича (1929-2003), скульптора, члена НСХУ (1971).
- 18** 110 років від дня народження Бикова Миколи Володимировича (1909-1945), відомого кінооператора, учасника Другої світової війни, оператора фронтових кіногруп, уродженця м. Луганська.
- 27** 100 років від дня утворення Слов'яносербського району (1919).

У 2019 РОЦІ ВИПОВНЮЄТЬСЯ:

- 1559** 460 років від часу перемоги загону українських козаків на чолі з князем Д. І. Вишневецьким (Байдою) над татарами на р. Айдар.
- 1679** 340 років від часу заснування Сухаріва, містечка – першого козацького поселення на місці теперішнього м. Кремінна.
- 1679** 340 років від часу заснування Трьохізбенського містечка (нині – с. Трьохізбенка Слав'яносербського р-ну, з жовтня 2014 року відноситься до Новоайдарського району).
- 1699** 320 років від часу заснування Закотинського містечка (нині – с. Закотне Новопокровського р-ну).

- 1719** 300 років від часу, коли в документах вперше з'явилась назва Станиця Луганська.
- 1764** 255 років від часу заснування с. Голубівка (м. Кіровськ)
- 1774** 245 років від часу заснування с. Новопавлівка (нині – входить до складу м. Міусинська Краснолуцької міськради.
- 1789** 230 років від часу заснування с. Чабанівка (Новоайдарського р-ну)
- 1794** 225 років від початку будівництва ливарного заводу на р. Лугань.
- 1809** 210 років від часу заснування с. Донцівка Новопсковського р-ну.
- 1824** 195 років від часу заснування Новоолександрівського кінного заводу.
- 1829** 190 років від часу народження Фелькнера Іліодора Федоровича (1829-8.05.1895), видатного інженера, підприємця, громадського діяча, письменника, з 1865р. начальника Луганського гірничого округу (день і місяць народження – невідомі).
- 1834** 185 років від часу заснування начальником штабу корпусу гірничих інженерів К. Чевкіним першої метеорологічної обсерваторії України.
- 1839** 180 років від часу заснування Луганського заводського училища.
- 1839** 180 років від часу утворення Луганського гірничого округу.
- 1844** 175 років від часу коли механіком Луганського заводу Л. Із'юровим вперше була побудована паронасосна установка для відкачки води із шахт.
- 1854** 165 років від часу заснування с. Козабілівка (межа м. Ровеньки)
- 1864** 155 років від часу коли у м. Луганську була побудована Казанська церква (зруйнована у 30-ті рр. ХХ ст.).
- 1864** 155 років від дня народження Родакова Віктора Миколайовича, відомого громадського діяча Слов'яносербського земства (день і місяць народження – невідомі).
- 1879** 140 років від часу заснування Луганського заводу вугільного машинобудування імені О. Я. Пархоменка.
- 1879** 140 років від часу завершення будівництва Донецької залізниці на ділянках „Дебальцево – Попасна”, „Попасна – Краматорськ”, „Дебальцево – Луганськ”.
- 1889** 130 років від часу заснування м. Перевальськ.
- 1894** 125 років від часу відкриття Луганського Парку 1-го травня.
- 1899** 120 років від часу заснування Деркульського лісництва.
- 1904** 115 років від часу заснування Товариства Луганської мануфактури (Луганський тонкосуконний комбінат)

- 1909** 110 років від часу відкриття приватної жіночої гімназії Е. П. Чвалинської у м. Луганськ.
- 1909** 110 років від часу коли міській громадській бібліотеці присвоєно ім'я М. В. Гоголя.
- 1914** 105 років від часу заснування с. Сорокіне (м. Краснодон).
- 1914** 105 років від часу коли почав видаватись "Луганський листок" – щоденне доповнення до „Известий” Славяно-Сербського земства.
- 1914** 105 років від часу заснування у м. Луганську сільськогосподарського училища.
- 1914** 105 років від дня заснування селища „Русско-Краска” (з 1930 р. – селище Рубіжне, а з 1934 р. – місто Рубіжне).
- 1919** 100 років від часу коли відбулася героїчна оборона м. Луганська частинами Червоної армії і мешканцями міста від денікінців.
- 1924** 95 років від часу створення Спілки пролетарських письменників Донбасу „Забой”.
- 1929** 90 років від часу коли у м. Рубіжному відкрито хіміко-технологічний інститут.
- 1929** 90 років від часу коли у м. Красний Луч відкрито гірничий технікум.
- 1929** 90 років від часу коли відкрито Слав’яносербський сільськогосподарський технікум
- 1934** 85 років від часу утворення підприємства „Локомотивне депо Кондрашевська-Нова”.
- 1934** 85 років від часу відкриття пам’ятника на честь Героїв оборони Луганська в 1919 році.
- 1934** 85 років від часу введення в дію Кадіївського (Стаханівського) машинобудівного заводу.
- 1934** 85 років від дня заснування селища Лисичанськ хімстой (нині – м. Сіверськодонецьк).
- 1934** 85 років від часу надання селищу Рубіжне статусу міста районного підпорядкування.
- 1939** 80 років від часу присвоєння Луганському державному педагогічному інституту ім’я Тараса Григоровича Шевченка (нині – Луганський національний університет імені Тараса Шевченка).
- 1939** 80 років від часу введення в дію скляного заводу у м. Попасна.
- 1939** 80 років від часу введення в дію заводу вугільного машинобудування у м. Красний Луч.

- 1944** 75 років від часу відкриття госпіталю для ветеранів Другої світової війни у м. Луганськ.
- 1944** 75 років від часу введення у дію рудо-ремонтного заводу у м. Брянка.
- 1949** 70 років від часу відкриття індустріально-технічного технікуму у м. Рубіжне.
- 1959** 60 років від часу коли в Луганську почала випускати продукцію найбільша в Україні взуттєва фабрика (згодом – ЗАТ „Лугань”).
- 1959** 60 років від часу введення у дію Луганського енергозаводу.
- 1969** 50 років від часу відкриття пам’ятника В. М. Гаршину у м. Старобільськ (скульптор – Овчаренко І. П.).
- 1969** 50 років від часу здійснення польоту у космос Шоніна Георгія Степановича, уродженця м. Ровеньки Луганської обл.
- 1974** 45 років від часу введення в дію нового корпусу головного підприємства Ворошиловградського (Луганського) швейного об’єднання „Стиль” (березень).
- 1974** 45 років від часу введення в експлуатацію першого тепловозу марки Т-114 потужністю 2.800 кінських сил Ворошиловградського тепловозобудівного заводу ім. Жовтневої революції (нині ХК «Луганськтепловоз»), який поклав початок принципово новій серії магістральних локомотивів, пристосованих для роботи на залізницях країн з тропічним кліматом.
- 1979** 40 років від часу введення в експлуатацію у м. Сіверськостанція першої черги тролейбусної лінії довжиною сім кілометрів, яка проходить через усе місто від його віддаленої частини до першої і другої прохідних виробничого об’єднання „Азот” (січень).
- 1979** 40 років від часу здійснення польоту у космос на космічному кораблі «Союз – 32» та орбітальній станції „Салют” Ляхова Володимира Афанасійовича, уродженця м. Антрацит Луганської обл., який пробув у космосі півроку.
- 1984** 35 років від часу коли ВО „Ворошиловградтепловоз” (нині – ХК «Луганськтепловоз») випустило новий магістральний тепловоз ТЕ – 136, потужністю 6 тис. кінських сил у секції.
- 1984** 35 років від часу введення в експлуатацію комплексу з виробництва кальцинованої соди на Лисичанському содовому заводі. Його потужність 150 тис. тон продукції на рік.
- 1989** 30 років від часу відкриття пам’ятника Б. Д. Грінченку у с. Олексіївна Перевальського р-ну Луганської обл. (скульптор – Чумак І.М.).
- 1989** 30 років від часу відкриття пам’ятника поету І. Приблудному у смт. Новоайдар (скульптори – Щербаков М.М., Смирнов А.А.).
- 1994** 25 років від часу введення в експлуатацію цегельного заводу Северодонецького виробничого об’єднання „Азот” (січень)

1994 25 років від часу випуску першого номера журналу „Бахмутський шлях” (квітень).

1994 25 років від часу відкриття технологічного інституту СНУ ім. В. Даля у м. Сіверськонецьк, який увійшов до складу Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

1994 25 років від часу встановлення пам’ятника автору „Слова о полку Ігоревім” (скульптор – І. М. Чумак).

2004 15 років від часу відкриття Музею історії пошти м. Луганська (грудень).